

Statsråd Grete Faremo, Justisdepartementet
Direktør Frode Forfang, Utlendingsdirektoratet

Oslo, 20. juni 2013

NORSK ANSVAR FOR AFGHANSKE TOLKER

NOAS besøkte Kabul i mai og hadde møter med representanter for ulike nasjonale og internasjonale organisasjoner, med forfattere, kunstnere, tolker, journalister og politikere. I møter med unge afghanere, politikere og journalister ble det gitt uttrykk for sterk bekymring for sikkerhetssituasjonen i landet. Mange ser med stor uro at de internasjonale styrkene trekkes ut, samtidig som posisjonering og maktkamp intensiveres i forkant av valg på ny president og provinsforsamlinger neste år.

I møte med UNHCR i Kabul og i gjennom kontakt med andre organisasjoner, som UNICEF og Norwegian Refugee Council (NRC), ble det særlig henvist til den negative utviklingen som har vært i Faryab-provinsen siden uttrekningen av den norske ISAF-styrken i september i fjor.

UNHCR må nå forsterke innsatsen i Faryab, samtidig som andre internasjonale organisasjoner trekker internasjonalt personell ut av provinsen på grunn av dårligere sikkerhet. Noe som igjen svekker uavhengig observasjon og rapportering fra provinsen. Blant det økende antallet internflyktninger i Faryab og Afghanistan generelt, er tolker som har arbeidet for den norske ISAF-styrken i Faryab. Etter den norske uttrekningen i september 2012 har situasjonen forverret seg for tolkene, som av islamister og opprørsgrupper blir stemplet som overløpere og vantrø.

Som en del av Talibans våroffensiv, har det vært en sterk økning i angrep på områder under kontroll av de afghanske sikkerhetsstyrkene eller gjenværende internasjonale styrker. De siste månedene har det vært en rekke angrep fra væpnede opposisjonsstyrker på landsbyer og militære sikkerhetsinstallasjoner i distriktene Ghormach og Qaisar i Faryab-provinsen.

I provinsen pågår samtidig en intern maktkamp i politiet, hvor ledere posisjonerer seg i forhold til ulike presidentkandidatene og deres lokale støttespillere. Splittelsen i politiet utnyttes av Taliban, som gjennom voldsbruk og terror har styrket sin innflytelse i provinsen. UNHCR er svært bekymret for situasjonen for de mer enn 1000 familiene som har flyktet fra de mest konfliktrammede distriktene inn til provinshovedstaden Maimana.

NOAS ber Justisdepartementet klargjøre på hvilket grunnlag Norge avviser afghanske tolker som har søkt om beskyttelse i Norge, etter å ha bidratt på avgjørende måte til den norske innsatsen i Faryab. Så langt får bare 21 av dem få komme til Norge, etter en avgjørelse helt uten klagerett. NOAS er informert om at noen av tolkene har blitt henvist til internflukt. Å måtte flykte fra sitt hjem og sitt

nærmiljø i Faryab til Kabul eller et annet område som norske myndigheter vurderer som trygt, mener NOAS er en svært urimelig takk for innsatsen fra Norge til mennesker som har gjort en helt nødvendig innsats for det norske oppdraget i Afghanistan.

Uten lokale tolker, kunne norsk militært personell ikke kommunisere med myndigheter og lokalbefolkning eller lære opp afghanske mannskaper i Faryab-provinsen. UDI gjennomførte intervjuer med tolkene i fjor sommer, før uttrekningen og en forverret situasjon i provinsen. Noen tolker hadde allerede da mottatt trusselbrev fra islamister og andre opprørsgrupper. Etter at sikkerhetssituasjonen er blitt markert dårligere, har flere tolker blitt utsatt for trusler og trakassering og noen har blitt presset til å flykte fra provinsen.

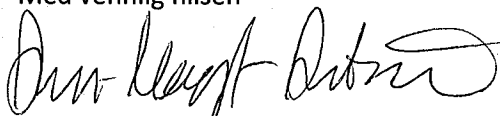
I Storbritannia og Danmark har regjeringene anerkjent at situasjonen har blitt vanskeligere i Afghanistan etter uttrekning av internasjonale styrker fra flere områder. I begge land tar regjeringene nå et langt større ansvar for sine tolker. Danskene velger å behandle afghanske tolker på linje med den beskyttelse de ga irakiske medarbeidere i 2007. 22. mai inngikk den danske regjeringen og tre opposisjonspartier en avtale for å sikre at **«ingen tolker og andre lokalt ansatte, som har bistått den danske innsats i Afghanistan, bliver latt i stikken i forbindelse med reduksjonen av det internasjonale engasjement i Afghanistan»**. Avtalen innebærer at 200 tolker får visum, slik at de kan komme til Danmark og gjennomføre en normal asylprosedyre med full klagerett.

Også den britiske regjering har tilbudt opphold til 1200 tolker som har arbeidet for britene. Tolkene tilbys opphold i 5 år, starthjelp for å komme i gang med sitt nye liv i Storbritannia og kan seinere søke om permanent opphold.

NOAS mener det ikke kan være tvil om at tolkene er en særlig utsatt gruppe når afghansk politi og sikkerhetsstyrker ikke lenger kan garantere for sikkerheten til innbyggerne i ulike deler av Faryab. NOAS er kritiske til at de få tolkene som har fått opphold, skal komme til Norge som en del av årets flyktningekvote. Vi ber om forklaring på hvorfor tolkene, som gjennom samarbeid med norske soldater har blitt utsatt for trusler og trakassering, nektes adgang til en normal asylprosess med tilbud om rettshjelp og mulighet til å klage et eventuelt avslag fra UDI inn for Utlendingsnemnda, UNE.

NOAS oppfordrer Justisdepartementet til å følge danskernes eksempel ved å utstede visa til de afghanske tolkene og la dem fremme sitt behov for beskyttelse gjennom normal asylprosedyre. Alternativt må Justisdepartementet og UDI snarest mulig gjøre en ny sikkerhetsvurdering for de tolkene som har fått avslag og utvide årets flyktningekvote. Flere afghanske tolker må kunne hentes til trygghet fra forfølgelse, uten at dette skal gå på bekostning av andre sårbare flyktninger som i dag trenger gjenbosetting i land som Norge.

Med vennlig hilsen



Ann-Magrit Austenå
Generalsekretær